

Grau en Dret
Treball de fi de Grau (21067)
Curs acadèmic 2014-2015

L'ESTAT DE LA QÜESTIÓ DE LA MEDIACIÓ A CATALUNYA

Laura Quer Casacuberta

152016

Tutor del treball:

Jaume Solé Riera

DECLARACIÓ D'AUTORIA I ORIGINALITAT

Jo, Laura Quer Casacuberta, certifico que el present treball no ha estat presentat per a l'avaluació de cap altra assignatura, ja sigui en part o en la seva totalitat. Certifico també que el seu contingut és original i que en sóc l'única autora, no incloent cap material anteriorment publicat o escrit per altres persones llevat d'aquells casos indicats al llarg del text.

Com a autora de la memòria original d'aquest Treball Fi de Grau autoritzo la UPF a dipositar-la i publicar-la a l'e-Repository: Repositori Digital de la UPF, <http://repositori.upf.edu>, o en qualsevol altra plataforma digital creada per o participada per la Universitat, d'accés obert per Internet. Aquesta autorització té caràcter indefinit, gratuït i no exclusiu, és a dir, sóc lliure de publicar-la en qualsevol altre lloc.

Laura Quer Casacuberta

5 de juny del 2015

Índex

1.	INTRODUCTION	1
2.	LES TÈCNIQUES ALTERNATIVES DE RESOLUCIÓ DE CONFLICTES.....	3
2.1.	L'ARBITRATGE	4
2.2.	LA CONCILIACIÓ.....	4
2.3.	LA NEGOCIACIÓ	5
2.4.	LA MEDIACIÓ	5
3.	HISTÒRIA I EVOLUCIÓ DE LA MEDIACIÓ	7
4.	MARC NORMATIU A NIVELL EUROPEU	8
4.1.	LA DIRECTIVA 2008/52/CE, SOBRE CERTS ASPECTES DE LA MEDIACIÓ EN ASSUMPTES CIVILS I MERCANTILS	10
5.	MARC NORMATIU A NIVELL ESTATAL	12
5.1.	TRANSPOSICIÓ DE LA DIRECTIVA EUROPEA A TRAVÉS DE LA LLEI 5/2012, DE MEDIACIÓ EN ASSUMPTES CIVILS I MERCANTILS.	12
6.	LA MEDIACIÓ A CATALUNYA	14
6.1.	ELS INICIS DE LA MEDIACIÓ A CATALUNYA.....	14
6.2.	MARC NORMATIU A NIVELL NACIONAL	15
6.3.	PRINCIPIS DE LA MEDIACIÓ.....	18
6.4.	LLIBRE BLANC DE LA MEDIACIÓ	19
6.5.	PLA NACIONAL D'IMPULS DE LA MEDIACIÓ	19
7.	ELS DIFERENTS ÀMBITS DE LA MEDIACIÓ A CATALUNYA	23
7.1	LA MEDIACIÓ EN L'ÀMBIT DEL DRET PRIVAT	23
7.1.1.	L'ÀMBIT D'APLICACIÓ DE LA NORMA	24
7.1.2.	REQUISITS DEL MEDIADOR.....	25
7.1.3.	EL PROCEDIMENT DE LA MEDIACIÓ.....	26
7.2	LA MEDIACIÓ EN L'ÀMBIT DEL DRET PENAL: JUSTÍCIA JUVENIL I D'ADULTS.....	28
7.2.1	INICIS DE LA MEDIACIÓ PENAL.....	28
7.2.2	LA JUSTÍCIA RESTAURATIVA.....	29
7.2.3	LA LLEI ORGÀNICA 5/2000 I EL PROCEDIMENT DE MEDIACIÓ	30
7.2.4	LA MEDIACIÓ PENAL D'ADULTS	31
8	CONCLUSIONS	34
9	BIBLIOGRAFIA.....	37

1. Introduction

Mediation has proven itself more relevant in the recent years due to multiple factors. To some extent, it has been seen as an appropriate mechanism to respond to the problems that state jurisdiction is still unable to solve: the slowness of judicial procedures, caused largely by high rates of litigiousness that makes the Courts unable to absorb all the work, the high economic cost to follow a judicial procedure (the costs, attorney's fees, etc.), and sometimes the inappropriateness of the content of the judgment in relation to the interests of the parties. However, limiting its relevance to these factors would be reducing mediation to a simple tool to decongest the tribunals of the huge amount of work they have to bear, and it is not this at all. Mediation is a method of conflict resolution that in certain cases can give more effective answers than traditional courts because it tries to create an environment of dialogue between the parties to reach constructive solutions with which all parties can feel satisfied (so-called win-win effect) and there is no sense that there is a winner and a loser part. The fact that parties participate in the solution implies that the agreement is lived as their "own" and therefore, is more likely to be respected and to remain in time. This effect is especially important in those cases where the relationship is expected to last into the future, as it often happens in family issues.

The general purpose of this paper is to know deeply the current situation of mediation in Catalonia. To achieve this, however, I can't only just talk about the mediation in a Catalan level. I will also analyse everything that has contributed to boost mediation in our country, so this will allow me to have a global vision of it.

In this sense, I will analyse the evolution of the regulation of mediation in two more levels: first, at European level, and secondly, at the state level. From all of these instances, in a more or less intense way, there has been interest from the legislator to develop mediation so I believe it is very important to analyse its role to know how we have managed to reach the present situation of mediation.

Knowing the present situation of mediation implies knowing what is the scope of the concept, how it is regulated and which is the level of involvement of legislators and government action in this regard. It is also important to know its specific application in different fields of law, and if depending of them, their characteristics, development and implementation, change. I

have had to choose which areas to explore because it was impossible - because of the nature of this essay and the infinite possibilities for application of mediation in different fields (such as school or work mediation) – to cover them all. I have chosen the most developed ones: family mediation and criminal mediation.

Furthermore I would like to know which are the services that mediation offers and if it has a real impact on the Catalan society. I do not want to do just a descriptive essay, and that is why I intend to adopt, whenever I can, a critical posture but at the same time, constructive; providing my point of view, focusing on what I think is important and pointing out what I consider is right, but also what it could be changed or improved. In summary, I would like to show whether we are going in the right direction for the progressive implementation and eventual consolidation of mediation.

Bearing this in mind, I have tried to learn as much as possible about all the aspects I want to talk about, basically through works of experts and professionals in this area. Having acquired the knowledge needed, I have developed the sections of this paper following the next structure: In the first part, to contextualize mediation, I briefly introduce the various methods of alternative dispute resolution and their differences. In a second section I explain, generally, the background and the history of mediation, as I believe it is always necessary to know the starting point. Subsequently, I analyse the active role of the European Union in promoting mediation among Member States, to then deal with the state regulation, mainly promoted by the European Directive about mediation approved in 2008.

After that stage, it starts the second part of the project in which I focus all the attention in mediation at Catalonia. I explain its evolution and regulation from its beginnings until the present time, both from a legislative point of view and from the actions carried out by the public administration to boost its practice.

I devote the last two sections on the application of mediation in two specific areas: the scope of private law, particularly family law, and criminal law, both youth and adults. The conclusions will respond to the objectives proposed and will collect the main ideas of the paper.

2. Les tècniques alternatives de resolució de conflictes

La doctrina jurídica estableix, a grans trets, dues formes d'intervenció en conflictes: en primer lloc, l'heterocomposició, que consisteix principalment en què un tercer aliè al conflicte pren una decisió per resoldre'l i té capacitat de fer executar allò decidit. Per exemple, un jutge, un àrbitre, o el cap d'una tribu. En segon lloc, l'autocomposició, que implica que les parts en conflicte són les que han d'arribar a un acord, i tot i que un tercer pugui intervenir, aquest no té capacitat decisòria sinó que les ajuda a entendre's. La mediació n'és un clar exemple.

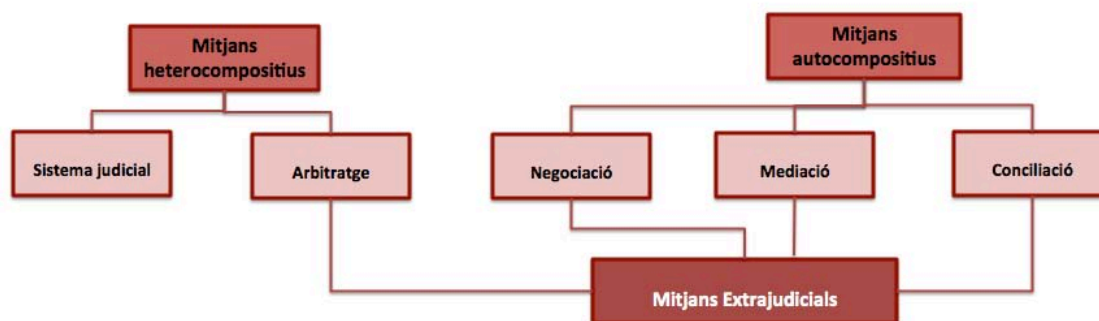

Figura 1 – Esquema dels mitjans de resolució de conflictes.

Podem establir un ordre d'aquestes tècniques en funció del grau de poder del tercer a l'hora de decidir com es resol el conflicte. A la piràmide següent, ordeno els diferents mètodes en funció del poder de les parts i el poder de tercers. A dalt del vèrtex, hi trobem el procediment judicial, en segon lloc, l'arbitratge, en tercera posició la conciliació, després la mediació i finalment la negociació.

A continuació, conceptualitzo els diferents tipus de resolució de conflictes considerats alternatius.

2.1. L'arbitratge

L'arbitratge és una tècnica de resolució alternativa a la jurisdicció habitual que consisteix en què les parts decideixen, voluntàriament i de forma conjunta (normalment, a través d'una clàusula expressa) que el conflicte es resolgui per part d'un tercer independent, imparcial i expert en la matèria, no per part d'un jutge. Aquest tercer, l'àrbitre, ha d'elaborar un dictamen on es decideix el cas - anomenat laude arbitral - que tindrà força executiva, essent vinculant a tots els efectes. Així doncs, veiem que és un procés voluntari, que només estaria subjecte a revisió en supòsits molt concrets i limitats, com l'aparició de noves proves, per exemple. A la pràctica, un laude que sigui ferm no es pot impugnar davant la justícia convencional.

L'arbitratge és una institució que gaudeix d'una gran credibilitat i la seva utilització està molt consolidada, sobretot en l'àmbit del comerç, i especialment, del comerç internacional.

Són moltes les raons per les quals l'arbitratge està en auge, i crec que totes elles donen solució a problemes que la justícia estatal no ha sabut esmenar (com la rapidesa a l'hora de dictar sentència), o són una alternativa a característiques inherents del sistema judicial que a vegades poden resultar perjudicials per a les parts, com la publicitat dels procediments. Així doncs, és ben valorada l'obligació de celeritat que s'imposa als àrbitres, ja que hi ha un màxim de sis mesos per dictar els laudes, i també el fet que el procediment es desenvolupi sota el principi de confidencialitat, ja que això no incideix negativament en la reputació de les parts, que moltes vegades són grans empreses d'abast internacional. A més a més, a nivell econòmic no s'ha de fer front a les despeses que són obligatòries en un procediment judicial, com les taxes, i pel que fa al compliment de la resolució, es disposa de les mateixes garanties que una sentència judicial. A Espanya, la llei que regula l'arbitratge és la llei 11/2011, de 21 de maig, amb la qual s'ha reformat la llei 60/2003, de 23 de desembre, d'Arbitratge.

2.2. La conciliació

La conciliació és un mecanisme que pot donar-se tant a dins com a fora del marc d'un procés judicial. D'una banda, la conciliació utilitzada fora de la normativa legal és aquella a través de

la qual les parts resolen el seu problema assistides per un tercer, el conciliador, que pot ser qualsevol persona seleccionada de mutu acord; la qual intervé en el procés realitzant propostes per tal de fer possible la consecució d'un acord final. D'altra banda, si la conciliació està prevista en la llei i en el procés judicial, és el jutge qui intentarà aconseguir un acord i qui homologarà allò decidit, sempre que sigui dins el marc de la legalitat. Cal recordar que a l'ordenament jurídic espanyol es contempla la conciliació obligatòria: en l'àmbit de dret laboral, la conciliació davant el servei administratiu corresponent o l'òrgan que assumeixi aquesta funció és un requisit previ per a la tramitació del procés, si bé hi ha certs supòsits previstos en la llei que en queden exclosos. Si aquest procés finalitza sense acord, el procés judicial continua, però si finalitza amb acord, la decisió té força executiva entre les parts i no cal ratificar-lo davant el tribunal.

2.3. La negociació

La negociació és tot aquell procés en què dues o més parts, amb interessos en conflicte o partint d'una situació de disputa, dialoguen i discuteixen per tal d'arribar a un acord que resulti satisfactori per tothom. La diferència amb les altres vies esmentades és que en aquests casos, tot i poder discutir personalment o a través de representant, no té lloc la intervenció d'un tercer; són les parts les que tenen poder total sobre el desenllaç de la negociació.

2.4. La mediació

La mediació és un sistema de resolució de conflictes en què les parts inicien un procediment a través del qual han de gestionar els conflictes que les afecten amb l'assistència d'un mediador. La tasca d'aquest tercer, que ha de ser imparcial i neutral, és crear les condicions necessàries per a què les parts puguin discutir sobre el conflicte, confrontar els seus punts de vista, i finalment, ha d'estimular-les per a què arribin a una solució. El mediador mai pot proposar, jutjar, negociar o imposar; no té cap poder sobre les parts, la seva funció és guiar-les cap a una resolució pacífica del conflicte. D'altra banda, sense perjudici que la mediació es pugui integrar en un sistema de resolució de conflictes de caràcter públic, s'ha de destacar que el procediment té sempre caràcter privat o confidencial.

La mediació es pot classificar seguint diversos criteris. Aquí ho faré seguint els paràmetres que utilitza Fernando Martín Diz:

En primer lloc, segons el mètode d'accés: la podem diferenciar en la mediació extrajudicial, és a dir, les parts realitzen un procés de mediació de forma voluntària i espontània, i en la mediació intrajudicial, és a dir, que sigui promoguda pels òrgans jurisdiccional, tant si té caràcter obligatori com si no. La cobertura legal d'aquestes possibles actuacions dels jutges la trobem als articles 414 i 415 de la llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil, que estableixen que el jutge "informarà a les parts de la possibilitat de recórrer a una negociació per intentar solucionar el conflicte, inclòs el recurs a una mediació, cas en el que aquestes indicaran la seva decisió al respecte i les raons de la mateixa". D'aquest enunciat es conclou que simplement es realitza una invitació o una crida a la mediació, però que no s'exigeix com a requisit *sine qua non* per a continuar amb el procés.

En segon lloc, segons qui gestiona el procés de mediació: si es dispensa per una entitat privada, o bé es porta a terme per una entitat o organisme públic, tal com passa en l'àmbit de la mediació penal juvenil a Catalunya.

Finalment, segons la seva finalitat: en el supòsit que l'objectiu de la mediació sigui gestionar un problema i utilitzi la figura del mediador com a via de comunicació entre les parts (l'anomenada mediació facilitadora), o en cas que es pretengui intervenir en el problema, és a dir, que el mediador pugui donar la seva opinió personal, pugui suggerir, aconsellar, etc. Aquesta última tècnica és l'anomenada mediació avaluativa.¹ A Espanya i a Catalunya (i a la major part dels països d'Europa), la mediació es concep des de la perspectiva facilitadora. Per això, al llarg del treball, sempre que em refereixo a la mediació, ho faig referint-me a la d'aquest tipus.

Una vegada delimitats els conceptes, és interessant repassar les diferències que presenten. En relació amb l'arbitratge és senzill perquè és un mètode heterocompositiu. L'àrbitre imposa la seva decisió (a través del laude) i un cop iniciat el procediment, les parts no poden abandonar-lo, de manera que s'acosta molt més al model d'un procediment judicial. La mediació es pot abandonar en qualsevol moment i el tercer no imposa la seva decisió.

En canvi, la diferència entre conciliació i mediació és més complicada ja que són termes que s'utilitzen habitualment per descriure un mateix procés, i donades les seves semblances, i el fet que cada concepte pugui variar en funció del prisma o la cultura des d'on l'observem, establir la línia divisòria és una tasca difícil i no es percep un resultat clar. Al no haver-hi un

---

¹Martín, F. (2009). *La mediación: sistema complementario de Administración de Justicia*, (1a ed. p.64 - 65). Madrid: Consejo General del Poder Judicial, Centro de Documentación Judicial.

concepte de mediació unificat arreu, en dret comparat trobaríem diferents respostes a aquesta mateixa pregunta. Essent conscient d'això, la Directiva 2008/52/CE, de mediació en assumptes civils i mercantils, al seu article 3, quan defineix la mediació, comença dient “un procediment estructurat, sigui quin sigui el seu nom o denominació...”, per tal d'englobar tots els tipus que hi ha.

Considero que la millor opció per diferenciar-les és partint de la base del concepte de mediació i conciliació que trobem a Catalunya: d'acord amb la nostra llei de mediació, aquesta serveix per a què les parts “(...) gestionin per elles mateixes una solució dels conflictes que els afecten”², mentre que la conciliació “és un procediment mitjançant el qual la persona conciliadora intervé amb l'objectiu d'aproximar a les parts oposades en un conflicte. A l'acte de conciliació, les parts compareixen i presenten les seves al·legacions davant la persona conciliadora i aquesta, emet una (o varies) proposta de resolució que, de ser acceptada per ambdues parts, les vincula i per tant és d'obligatori compliment i pot ser reclamada davant els jutjats”³. En definitiva, la seva diferència rau en l'actitud menys compromesa del mediador en relació amb el contingut de la solució en comparació amb la del conciliador.⁴

3. Història i evolució de la mediació

La solució de conflictes mitjançant procediments alternatius no és un fenomen nou de les societats modernes, perquè aquestes formes de resoldre conflictes han existit sempre. De fet, la mediació és una via de resoldre conflictes tan antiga com l'ésser humà. Tal com diu Josep Redorta, a la història apareixen tres grans mètodes de resoldre conflictes: la força, el dret, i la paraula.⁵ Amb el primer, es soluciona el conflicte a través de la imposició unilateral de la voluntat de la part més forta. Amb el segon, la resolució del conflicte es deixa a mans d'un tercer aliè a les parts, i amb el tercer mètode, les parts en conflicte recorren a l'ajuda d'un tercer que té la funció de posar-les d'acord. Depenent de les societats i del moment històric en què ens trobem, s'haurà utilitzat més un mètode o un altre, però el que si que és cert és que sempre ha existit la mediació – la paraula – per arreglar les diferències entre parts en conflicte, i que no ha sigut un mètode exclusiu d'una cultura o d'un determinat moment, sinó

²Article 1 de la llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat.

³Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya. <http://empresaiocupacio.gencat.cat/ca>

⁴Villagrasa C. (coord), Dapena J., Farré S., Fernández M., et. al. (2004). *La mediació: l'alternativa multidisciplinària a la resolució dels conflictes* (1a ed., p. 24). Barcelona: Pòrtic.

⁵Redorta, J. (2007). *Entender el conflicto: La forma como herramienta* (1a ed., p. 196-200). Barcelona: Paidós.

que és un fenomen o un mètode universal, inherent a la naturalesa humana, tant com el conflicte mateix. De fet, tal com sempre reivindica Josep Redorta quan parla sobre la història de la mediació: “la mediación ha sido incluso observada en primates con quienes compartimos hasta un 98% de los genes, tal y como refleja Waal, F. (1980) en su obra *Peacemaking among primates*, por lo que, en conclusión, estamos ante formas de intervención en los conflictos que tienen carácter universal y un cierto enraizamiento en la naturaleza más profunda”⁶.

Tanmateix, és durant el segle XX als Estats Units, quan es “redescobreix” la mediació com a sistema de resolució de conflictes vàlid i digne d’interès. En aquest país, els “Alternative Dispute Resolution” (d’ara endavant, ADR) agafen més importància a la pràctica a partir del anys seixanta i setanta, quan el sistema judicial comença a ser molt criticat i es posen de relleu les seves mancances i fragilitats. Ara bé, l’embranzida, el moment d’impuls o el “big-bang dels ADR” que la doctrina, de forma majoritària, considera clau pel naixement i desenvolupament dels ADR és la Pound Conference (“National conference on the causes of popular dissatisfaction with the administration of Justice”) realitzada a Estats Units el 1976⁷, i concretament, amb el discurs de Frank Sander⁸, que considerava que els jutjats només resolien certs tipus de litigis de manera efectiva, i reclamava que els restants, els que no requerien de les capacitats dels jutjats tradicionals, s’havien d’abordar a través d’altres mecanismes. S’imaginava que l’ideal dels tribunals del futur seria que repartissin les demandes que rebessin en funció del mètode de resolució més adequat per cada cas. A partir d’aquí, el creixement dels mètodes de resolució alternativa de conflictes ha anat a més, i no para d’avançar. De fet, actualment ens trobem immersos en aquest progressiu desenvolupament, però encara queda temps perquè a la resolució alternativa de conflictes acabi de trobar el lloc que li pertoca a les societats modernes.

4. Marc normatiu a nivell europeu

Durant els últims anys, la Unió Europea, conscient de l’efecte negatiu que té per a ella que la gran majoria dels tribunals dels estats membres estiguin saturats pels litigis que els arriben

⁶Redorta, J. (2009). La gestión de conflictos: un campo emergente. Actas del XI Congreso Nacional de Psicología Social, Tarragona, (p. 15) Publicación electrónica.

⁷Martin, F., *Op. Cit.* 59.

⁸Frank Sander és actualment professor de la universitat de Harvard i és considerat el pare de la Resolució Alternativa de Conflictes als Estats Units pel contingut de la seva intervenció, resultat del seu treball “The Varieties of Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, and other Processes” a la Pound Conference l’any 1976.

cada dia, ha dedicat molts esforços a fomentar l'ús de la mediació amb l'objectiu d'aconseguir que els estats membres dotin de seguretat jurídica i consolidin aquesta via de resolució de conflictes als seus ordenaments jurídics.

El primer moment en què es fa referència als ADR en el sí de la Unió Europea és en la Recomanació (86) 12 del Consell de Ministres als Estats membres del Consell d'Europa, respecte mesures per prevenir i reduir la càrrega de treball excessiva dels Tribunals, i en la Recomanació (98) 1, sobre la Mediació Familiar. La primera gran fita de la UE, però, en aquest àmbit s'ubica a l'any 2002, quan es publica el Llibre Verd sobre modalitats alternatives de solució de conflictes en l'àmbit del Dret civil i mercantil (COM 2002/196), fruit dels estudis i treballs impulsats des del Consell d'Europa celebrat a Tampere l'octubre del 1999 i del Pla d'Acció de Viena de 1998, i que servirà per donar resposta a elements bàsics de les diferents modalitats de resolució de conflictes, tals com la validesa del consentiment o l'exigència de confidencialitat.⁹

En aquest text la Comissió, conscient que tracta un tema que en aquell moment encara no és de gran actualitat, però conseqüent amb la seva tasca de promoció dels ADR reivindica que el text "suposa l'oportunitat de donar a conèixer els ADR a un gran nombre de persones i permet fer més intel·ligibles les realitzacions i iniciatives adoptades en aquest àmbit pels Estats membres i a escala comunitària". En aquest sentit, deixa clar que les ADR són una prioritat política per les institucions de la Unió Europea per moltes raons, però sobretot perquè són una resposta efectiva i real a les dificultats d'accés a la justícia que tenen molts Estats pel que fa a conflictes tant entre nacionals com també en relació a conflictes transfronterers (problemes com la durada, les despeses inherents a qualsevol procediment...) i contribueixen a complir la tutela judicial efectiva garantida a l'article 6 del Tribunal Europeu de Drets Humans.¹⁰

Al cap de dos anys, al 2004, la Comissió adopta el Codi de Conducta dels Mediadors i fa una proposta de Directiva, tot i que no serà fins l'any 2008 que s'aprovarà la Directiva que coneixem avui en dia, la Directiva 2008/52/CE, de 28 de maig, sobre certs aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils.

---

⁹Xarxa Judicial europea en matèria civil i mercantil (2003) http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_es.htm#top

¹⁰Llibre Verd sobre modalitats alternatives de solució de conflictes en l'àmbit del Dret civil i mercantil (COM 2002/196), p. 5-7.

4.1. La Directiva 2008/52/CE, sobre certs aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils

La Directiva 52/2008/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2008, sobre certs aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils, s'emmarca dins la política de la Unió Europea dirigida a establir un espai de llibertat, seguretat i justícia, i té l'objectiu d'assegurar un millor accés a la justícia, tant a través de facilitar l'accés als mètodes judicials com extrajudicials de resolució de conflictes¹¹.

El text defensa que la mediació pot donar una solució extrajudicial econòmica, ràpida i adaptada a les necessitats de les parts en assumptes de caràcter civil i mercantil, i que amb aquest mètode, és més probable que les parts preservin una relació amistosa i viable.¹² La Directiva, en definitiva, estableix les bases per dotar d'un "marc jurídic previsible" a les parts que vulguin recórrer a ella i d'aquesta manera promoure'n el seu ús.¹³

L'abast del seu àmbit d'aplicació es limita als litigis transfronterers (article 1.2), si bé deixa la porta oberta a què els Estats membres apliquin les seves disposicions en els procediments de mediació interns¹⁴, com així ho va fer l'estat espanyol quan va transposar-la.

D'altra banda, hem de tenir present que els conceptes de dret civil i mercantil en dret comunitari són conceptes autònoms i que per tant, no tenen perquè coincidir amb la definició que se'ls pugui atribuir en qualsevol estat membre, fet que implica que la Directiva també resulti d'aplicació en certs casos de dret laboral i de seguretat social.¹⁵

Les definicions de mediació i mediador les trobem a l'article 3 de la Directiva. Transcriu aquí la primera "«mediación»: un procedimiento estructurado, sea cual sea su nombre o denominación, en el que dos o más partes en un litigio intentan voluntariamente alcanzar por sí mismas un acuerdo sobre la resolución de su litigio con la ayuda de un mediador. Este

¹¹Considerant número 5 de la Directiva 2008/52/CE.

¹²*Ibid*, Considerant número 6.

¹³*Ibid*, Considerant número 7.

¹⁴*Ibid*, Considerant número 8.

¹⁵D'acord amb el que afirma Rodríguez, A. (2007). Reflexiones acerca de la Directiva 2008/52/CE sobre ciertos aspectos de la mediación en asuntos Civiles y mercantiles. *Revista del Poder Judicial*, nº88, p. 153: "si comparamos la dicción del art. 1.2 de la directiva y el art. 2 del Reglamento (CE) nº861/2007 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 11 de julio de 2007, por el que se establece un proceso europeo de escasa cuantía, constataremos que en el segundo cuerpo normativo se excluyen tanto los asuntos de Derecho laboral como los de Seguridad social, a diferencia de lo que sucede con el primero, por lo que, a pesar de las varias referencias a la mediación en asuntos civiles y mercantiles contenidas en la Directiva, la no subsunción de los asuntos laborales y de Seguridad social en los supuestos excluidos obliga a reputar aplicable aquella en ambos".

procedimiento puede ser iniciado por las partes, sugerido u ordenado por un órgano jurisdiccional o prescrito por el Derecho de un Estado miembro”¹⁶ perquè crec que és important destacar que la Directiva ha volgut utilitzar una definició àmplia, al meu parer de manera correcta, que permeti englobar tots els tipus de mediació que existeixen, indiferentment de la manera com estigui concebuda a cada ordenament jurídic (ja sigui intrajudicial, extrajudicial, obligatòria, etc.) per tal que tots els Estats membres s’hi sentin representats.

Considero també rellevant el segon apartat de l’article 5 perquè crec que demostra la ferma aposta de la UE per la mediació: aquesta disposició afirma que la Directiva “no afectará a la legislación nacional que estipule la obligatoriedad de la mediación o que la someta a incentivos o sanciones”.¹⁷ És a dir, que permet la possibilitat que la mediació sigui obligatòria en el sí dels estats membres o que es pugui sancionar el seu “no ús” (sempre i quan no s’impedeixi l’accés de les parts al sistema judicial).

En relació a l’executivitat dels acords resultants de la mediació, la Directiva estableix que el contingut de l’acord podrà adquirir caràcter executiu a través de sentència, resolució o acte autèntic, ja sigui a través d’un òrgan jurisdiccional o a través d’una altra autoritat competent, sempre que sigui conforme a la legislació de l’estat membre corresponent,¹⁸ amb excepció de dos supòsits: “que el contingut d’aquest acord sigui contrari al Dret de l’estat membre on es formuli la sol·licitud o que la legislació d’aquest estat membre no contempli el seu caràcter executiu”. Així doncs, el fet que la intervenció final del jutge pugui perdre’s per complet en molts estats¹⁹ (tal com passa a Espanya, on es pot atorgar l’executivitat a través de fedatari públic sense passar pel jutge), crec que es veu compensada per aquestes dues excepcions, que són àmplies a l’hora de permetre la impugnació de l’acord.

Seguint amb l’anàlisi de la Directiva, l’article 7, de manera breu però taxativa, estableix el caràcter confidencial que ha de regir en tots els processos de mediació (a excepció de raons d’ordre públic o quan és necessari el coneixement per aplicar l’acord)²⁰ com a principi essencial d’aquesta institució. Pel que fa als efectes del procediment sobre els terminis de prescripció i caducitat, la Directiva obliga als Estats a garantir que les parts que hagin optat a

---

¹⁶Article 3 de la Directiva 2008/52/CE.

¹⁷*Ibid*, Article 5.

¹⁸*Ibid*, Article 6.

¹⁹Hualde, T., (dir.), Mestrot, M., (coord.), Correa, P., et al. (2013). *La mediación en asuntos civiles y mercantiles. La transposición de la Directiva 2008/52 en Francia y en España* (1a ed., p. 31 i ss). Madrid: La Ley.

²⁰*Ibid*, Article 7.

una mediació no es vegin privats de la possibilitat d'iniciar després un procediment judicial per aquests motius.²¹ Aquest article, tal com diu Pablo Correa (2013), és summament transcendental per motivar a les parts a utilitzar la mediació²².

Finalment, i a mode d'introducció del següent apartat, la norma emplaçava als Estats membres a donar compliment a la Directiva abans del 21 de maig de 2011²³, motiu pel qual l'estat espanyol va adoptar la Llei 5/2012 que exposo a continuació.

5. Marc normatiu a nivell estatal

5.1. Transposició de la Directiva europea a través de la Llei 5/2012, de mediació en assumptes civils i mercantils.

A Espanya, la Directiva 2008/52/CE es va transposar a través del Real Decret-llei 5/2012, de 5 de març, de mediació en assumptes civils i mercantils, que d'acord amb el considerant número 8 ja esmentat de la norma europea va entrar a regular la mediació en dret intern (a part dels litigis internacionals). De fet, la llei espanyola 15/2005 de modificació del Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil, ja instava al Govern a remetre a les Corts un Projecte de llei de Mediació²⁴, i per això se'n va elaborar un l'any 2011²⁵, que no va arribar a veure la llum per l'anticipació de les eleccions generals i la conseqüent dissolució de les Corts. Així doncs, no va ser fins que la Unió Europea va enviar a l'Estat espanyol una carta d'emplaçament (letter of formal notice) amb la qual l'avisava que estava incomplint el termini per transposar la Directiva, que es va aprovar la llei de mediació a través de Real Decret-llei.²⁶ Tal com expliquen Leticia García i Eduardo Vázquez (2013), el fet que s'utilitzés el Real Decret-Llei basant-se en "l'extraordinària i urgent necessitat" que legitima aquesta via prevista a l'article 86 de la Constitució Espanyola, va fer que molts sectors s'hi mostressin crítics perquè no es

---

²¹*Ibid*, Article 8.

²²*Vid* nota 19.

²³*Ibid*, Article 12.

²⁴Disposició final tercera de la llei 15/2005, de 8 de juliol, per la qual es modifiquen el Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria de separació i divorci.

²⁵A tal projecte el va precedir l'Avant-projecte de Llei de Mediació en assumptes civils i mercantils, de 19 de febrer de 2010.

²⁶El termini per transposar la directiva era el 21 de maig de 2011 i la carta es va enviar el juliol de 2011, juntament amb nou països més, entre ells França i el Regne Unit.

va permetre el debat que s'hauria d'haver produït de manera àmplia i exhaustiva a les Corts davant d'un tema tan transcendent com és aquest.²⁷

Aquesta llei és la primera llei estatal que regula la mediació de manera sistemàtica. És cert que ja hi havia alguns precedents de normes que es referien tímidament a la mediació com a mètode de resolució de conflictes²⁸, però aquesta va ser la primera gran actuació del legislador per regular la mediació (com més endavant veurem, algunes comunitats autònomes ja havien decidit actuar pel seu compte en aquest àmbit molt abans). El RDL 5/2012, tal com diu la seva exposició de motius, neix amb la voluntat de reduir la feina dels tribunals, “desjudicialitzar” els assumptes que per les seves característiques puguin recaure dins l'àmbit de la mediació, i “desjuridificar” el contingut de l'acord de la mediació per tal de poder aconseguir solucions menys traumàtiques que les dels processos judicials²⁹.

L'àmbit d'aplicació de la llei s'estén al sector del dret privat, i el seu articulat s'ordena en els cinc títols següents: les disposicions generals, els principis rectoris, l'estatut del mediador, el procediment de mediació, l'execució dels acords i finalment, les disposicions finals que reformen la LEC en els preceptes corresponents. A l'hora de definir la mediació³⁰, la llei ho fa de manera àmplia, i no especifica si entén la mediació com a facilitativa o avaluativa. Comparteix l'argumentació de Eduardo Trigo i Antonio J. Moya, que opinen que la falta de previsió legal que hauria de facultar al mediador per formular propostes ens ha de portar a concebre la mediació des d'una perspectiva facilitativa³¹. També penso que la falta de concreció podria respondre a la voluntat del legislador de deixar obert el terme en cas que el concepte de mediació variï a mesura que evoluciona o en cas que les comunitats autònomes la concebin de manera diferent.

Dues altres qüestions que em semblen de rellevància són les relatives als efectes de la mediació i l'acord de mediació com a títol executiu. Pel que fa a la primera (article 4), el

---

²⁷García, L., Vázquez, E. (2013). La mediación civil en España: luces y sombras de un marco normativo. *Revista Política y Sociedad*, 50 (1), p. 78 – 98.

²⁸L'article 770.7ª de la Llei d'Enjudiciament Civil, modificat l'any 2005 per la llei 15/2005, permet a les parts sol·licitar la suspensió del procés per tal de sotmetre's a un procediment de mediació.

²⁹Trigo E., Moya A.J. (2003). La Mediación civil y mercantil en España y en el derecho comparado: a propósito del Real Decreto-Ley 5/2012. *Actualidad Jurídica Uría Menéndez*, (32) p. 102 - 112.

³⁰Article 1.1 “aquel medio de solución de controversias, cualquiera que sea su denominación, en que dos o más partes intentan voluntariamente alcanzar por sí mismas un acuerdo con la intervención de un mediador”.

³¹Trigo E., Moya A.J., *Op. Cit.* 104. Com he dit anteriorment, el tipus de mediació que predomina a Espanya i a Catalunya, a diferència dels països anglosaxons, és aquest.

legislador ha optat per la suspensió de la prescripció, i no per la seva interrupció³², contràriament al principi general, amb el “propòsit d’eliminar possibles desincentius i evitar que la mediació pugui produir efectes jurídics no desitjats”³³. En relació a la segona qüestió, la llei ha optat perquè s’hagi d’eleva a escriptura pública l’acord final de mediació (canviant així el criteri més trencador que es seguia a l’Avantprojecte, que als articles 28.3 i 30 dotava de força executiva pròpia als acords) en base a l’article 25, i si el procés es dona en el marc d’un procediment judicial, es pot demanar l’homologació al jutge (article 25.4), sens perjudici d’haver-lo de protocol·litzar notarialment igualment.

El Reglament que desenvolupa aquesta llei és el Real Decret 908/2013, de 13 de desembre, pel que es desenvolupen determinats aspectes de la llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils.

Finalment, crec que el fet que disposem de llei i reglament estatals des de fa més de dos anys posa de manifest que tot i ser un fenomen recent, i el seu reconeixement com a mètode eficaç de resolució de conflictes sigui lent, l’expansió de la mediació a Espanya és inqüestionable.

6. La Mediació a Catalunya

6.1. Els inicis de la mediació a Catalunya

L’inici del desenvolupament de la mediació a Catalunya s’ha d’ubicar en el moment que la Generalitat assumeix les competències que l’article 18 de l’Estatut d’Autonomia de Catalunya de 1979 li atorga, ja que li serviran de marc per a poder regular aquest àmbit més endavant.³⁴

El traspàs de competències comporta que en la dècada següent, des de la Generalitat (juntament amb el Col·legi d’Advocats de Barcelona i altres institucions) s’analitzi l’estat de la qüestió del sistema judicial i de la realitat social que l’envolta i s’arribin a varies conclusions, totes del mateix tenor que les següents: que hi ha una sobrecàrrega permanent als

³²La interrupció és la regla general d’acord amb l’article 1973 del Codi Civil, que la preveu en els casos d’exercici d’accions davant els Tribunals, per reclamació extrajudicial del creditor o per qualsevol acte de reconeixement del deute per part del deutor.

³³Exposició de motius de la Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils.

³⁴Article 18 de l’Estatut d’Autonomia de Catalunya de 1979: “Quant a l’administració de justícia, llevat de la militar, correspon a la Generalitat: 1. Exercir totes les facultats que les Lleis Orgàniques del Poder Judicial i del Consell General del Poder Judicial reconeixin o atribueixin al Govern de l’Estat. 2. Fixar la delimitació de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals a Catalunya i la localització de llur capitalitat. 3. Coadjuvar en l’organització dels tribunals consuetudinaris i tradicionals i en la instal·lació dels Jutjats, sotmetent-se en tot cas a allò que disposa la Llei Orgànica del Poder Judicial”.

tribunals que dificulta les garanties i la immediatesa que haurien de regir en l'accés a la justícia de qualsevol ciutadà i que es creen litigis a partir de conflictes que es podrien resoldre a través d'altres procediments³⁵.

La constatació de l'existència d'aquestes necessitats, entre d'altres, impulsen la voluntat d'establir noves polítiques que contribueixin a "humanitzar la justícia", una d'elles és l'estudi dels mètodes de resolució alternatius de conflictes i la seva progressiva implantació. Crec, després de llegir els Materials del Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya - escrit per persones que van viure el progressiu avenç de la mediació de primera mà - que el fet que Catalunya sigui pionera en la regulació i aplicació de la mediació es deu, en gran part, a la feina i motivació d'uns quants professionals que van creure-hi des d'un principi i van dedicar molts esforços a fer possible la seva aplicació real. Tal com explica Iago de Balanzó (2009), en primera persona: "Des del Servei d'Assistència i Orientació Social de la Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia vàrem impulsar l'organització d'uns primers encontres i reunions que es van centrar en la investigació de "mesures alternatives" i, específicament, en la mediació com a objectiu. Aquestes reunions es van celebrar de forma periòdica (...) durant l'any 1992, amb la participació d'un grup reduït de professionals dels camps del dret i de la psicologia (...) "³⁶. Més endavant, aquest grup d'estudi seria el que crearia l'Associació Catalana pel Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge (ACDMA, nascuda l'any 1993), amb l'objectiu d'establir, a Catalunya, un estat d'opinió favorable a la mediació. A través d'aquesta associació, es realitza una tasca de divulgació, sensibilització i conscienciació adreçada als professionals (als col·legis d'advocats i psicòlegs majoritàriament), i al 1996, amb la col·laboració del Departament de Justícia, es realitzen les "Primeres jornades de Resolució Alternativa de Conflictes", que contribueixen a posar la mediació en el punt de mira de l'agenda política.³⁷

6.2. Marc normatiu a nivell nacional

L'any 2001, el Parlament de Catalunya aprova la primera llei de mediació de tot l'estat espanyol, la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar, amb unanimitat de totes les

---

³⁵De Balanzó, I. (2009). La (re)instauració de la mediació a Catalunya durant la darrera dècada del segle XX. Dins P. Casanovas, L. Díaz, J. Magre, M. Poblet (eds.), *Materials del Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya* (1a ed. p.197 - 208). Barcelona: Centre d'estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

³⁶Ibid, p. 200

³⁷La tasca duta a terme per l'Associació Catalana pel Desenvolupament de la Mediació i Arbitratge es pot consultar en la Monografia commemorativa del XX aniversari de l'ACDMA, 1993 - 2013.

forces polítiques, i crea el Centre de Mediació Familiar de Catalunya.³⁸ El posterior desenvolupament reglamentari es fa a través del Decret 139/2002, de 14 de maig. Tot i tenir un abast concret, ja que la llei es limitava a regular les solucions de conflictes en situacions de crisi de parelles (ruptures, separació, i divorci), va ser una innovació important i un referent per a altres comunitats autònomes, les quals posteriorment, van anar aprovant les seves lleis en mediació.³⁹

L'any 2009 es va aprovar una nova llei que derogava l'anterior, la llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del Dret Privat de Catalunya, i que, d'acord amb el seu preàmbul, va sorgir per tres factors: per tot el bagatge i experiència obtinguts amb la llei anterior, per la necessitat d'adaptar les noves normes comunitàries en relació amb la mediació (com la recomanació (2002) 10, del Comitè de Ministres, la publicació del Llibre Verd l'any 2002, o l'aprovació de la directiva 2008/52/CE), i per la modificació de la LEC i el Codi Civil introduïda per la llei 15/2005, de 8 de juliol, que incorpora de manera específica la mediació familiar en els procediments de família.⁴⁰

Tal com es desprèn del seu títol, la llei, respectant el contingut de l'anterior, va més enllà de la matèria familiar, i s'estén a qualsevol qüestió de matèria de Dret privat que es caracteritzi per la necessitat de les parts de mantenir una relació viable en el futur, com per exemple, en l'àmbit de la propietat horitzontal.

Respecte les diferències amb la llei anterior, és important destacar que s'escurça el període de temps del procediment, i el limita a un període màxim d'un mes amb possibilitat de pròrroga

---

³⁸Tal com exposa el preàmbul de la llei que la derogarà, la Llei 1/2001, va "acomplir la Recomanació (1998) 1, del Comitè de Ministres del Consell d'Europa, que postulava aquest instrument per a facilitar la solució pacífica dels conflictes familiars, un objectiu que s'incardina en la tradició catalana de prevalença de les solucions obtingudes a partir de l'acord de les parts en conflicte".

³⁹Per ordre cronològic són La Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya, posteriorment derogada per la Llei catalana 15/2009, la Llei 4/2001, de 31 de maig, de la CA de Galícia, sobre mediació familiar, la Llei 15/2003, de 8 d'abril, de la CA de Canàries, de mediació familiar, la Llei 4/2005, de 24 de maig, de la CA de Castella la Mancha, del Servei Social Especialitzat en Mediació Familiar. Després de la llei estatal, la Llei 1/2006, de 6 d'abril, de Mediació de Castella i Lleó, la Llei 18/2006, de 22 de novembre, de la CA de les Illes Balears, de mediació familiar, aquesta llei ha sigut derogada per la llei 14/2010 de les Illes Balears, la Llei 1/2007, de 21 de febrer, de Mediació Familiar de la Comunitat de Madrid, la Llei 3/2007, de 23 de març, del Principat d'Astúries, de Mediació Familiar, la Llei 1/2008, de 8 de febrer, de la CA del País Basc, de Mediació Familiar, la Llei 1/2009, de 27 de febrer, reguladora de la Mediació Familiar en la Comunitat Autònoma d'Andalusia, la Llei de la Generalitat de Catalunya 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat, la Llei 14/2010, de 9 de desembre, de Mediació Familiar de les Illes Balears, la Llei 9/2011, de 24 de març, de Mediació Familiar d'Aragó, la Llei 1/2011, de 28 de març, de Mediació de la Comunitat Autònoma de Cantàbria.

⁴⁰Exposició de motius de la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat de Catalunya.

d'un mes més.⁴¹ A més a més, reglamentàriament s'estableix el nombre i durada de les sessions, que d'acord amb l'article 34 del Reglament aprovat pel Decret 135/2012, són un màxim de 6 (amb possibilitat de demanar un increment si les parts i el mediador hi estan d'acord), d'una durada màxima de 90 minuts cada una (si es demana de forma motivada es pot modificar). Al meu entendre, aquesta limitació és excessiva ja que el conflicte es condiona des d'un bon principi i fa més difícil adaptar-se a les característiques i necessitats de cada cas.

Actualment, a part de la Llei 15/2009, de mediació en l'àmbit del dret privat, i a nivell estatal, la Llei 5/2012, de mediació en assumptes civils i mercantils ja comentades, el marc normatiu de la mediació a Catalunya es conforma d'altres disposicions que en regulen diferents aspectes. Aquestes són les següents:

- Ordre JUS/245/2014, de 28 de juliol, per la qual s'estableixen els requisits i les condicions necessàries per a la inscripció en els registres generals del Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya de les persones que no posseeixen una formació homologada.⁴²
- Ordre JUS/135/2014, de 15 d'abril, per la qual es dóna publicitat a la relació de taxes vigents que gestiona el Departament de Justícia.⁴³
- Reial decret 980/2013, de 13 de desembre, pel qual es despleguen determinats aspectes de la Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en afers civils i mercantils.⁴⁴
- Ordre JUS/428/2012, de 18 de desembre, per la qual es regulen els continguts bàsics i el procediment d'homologació de la formació específica en matèria de mediació en l'àmbit del dret privat.⁴⁵
- Resolució JUS/2896/2012, de 17 de desembre, per la qual es fixen les tarifes en els procediments de mediació de la Llei 15/2009, del 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat.⁴⁶
- Decret 135/2012, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 15/2009, del 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat.⁴⁷

---

⁴¹Aquest criteri temporal és molt més restrictiu que el criteri que segueixen les altres lleis autonòmiques que amb caràcter general, estableixen un termini de 3 mesos, prorrogable per tres més.

⁴²DOGC núm. 6680, de 6 d'agost.

⁴³DOGC núm. 6614, de 15 d'abril.

⁴⁴BOE núm. 310, de 27 de desembre.

⁴⁵DOGC núm. 6282, de 28 de desembre.

⁴⁶DOGC núm. 6283, de 31 de desembre.

⁴⁷DOGC núm. 6240, de 25 d'octubre.

- Decret 170/2009, de 3 de novembre, en relació amb els contractes de conreu i d'integració.⁴⁸
- Decret 171/2009, de 3 de novembre, respecte de la mediació en l'àmbit de les cooperatives.⁴⁹
- Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre mediació escolar.⁵⁰
- Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.⁵¹

6.3. Principis de la Mediació

Al capítol II de la Llei, als articles 5 i següents, s'estableixen els principis rectors de la mediació:

En primer lloc, el principi de voluntarietat: les parts tenen total autonomia i llibertat per decidir si volen acollir-se a la mediació, i en qualsevol moment del procediment poden desistir sense que això hagi de comportar conseqüències en un ulterior procediment. En segon lloc, la imparcialitat i neutralitat de la persona mediatora, a fi que la igualtat i l'equilibri entre les parts estiguin garantides durant tot el procés.

En tercer lloc, el deure de confidencialitat de totes les persones que intervenen en el procediment en relació amb la informació que sorgeix-hi durant aquest (a excepció dels casos en què la informació suposi una amenaça per la integritat física o psíquica de la persona o sigui informació no personalitzada). En aquest sentit, el mediador no podrà ser pèrit ni testimoni de cap de les parts, i aquestes tampoc podrien sol·licitar-ho en judici. A més a més, les actes que s'elaboren al llarg del procés han de tenir caràcter reservat.

La mediació a Catalunya també ha de tenir caràcter personalíssim, és a dir, les parts han d'assistir personalment a les reunions sense poder delegar en intermediaris o representants la seva presència. Això no impedeix que hi puguin intervenir altres persones també (com els fills per exemple) ni que en situacions excepcionals, quan la presència simultània de les parts no sigui possible, es puguin utilitzar mètodes tècnics que permetin la comunicació.

---

⁴⁸DOGC núm 5499, de 5 de novembre.

⁴⁹ DOGC núm 5499, de 5 de novembre.

⁵⁰DOGC núm 4670, de 6 de juliol.

⁵¹DOGC núm. 5686, de 5 d'agost.

L'últim principi que regeix el procés de la mediació és la obligació d'actuar d'acord amb les exigències de la bona fe, és a dir, actuar de manera lleial i honesta tant les parts entre si com entre aquestes i el mediador.

6.4. Llibre Blanc de la Mediació

El llibre blanc de la Mediació va sorgir amb la voluntat de realitzar un estudi que permetés una visió completa de la mediació a Catalunya i que servís per consolidar-la en l'àmbit territorial català. Era una de les dues accions que la Conselleria de Justícia d'aquell moment va posar en marxa per al desenvolupament de la mediació; l'altra era la promoció de la reforma de la Llei de mediació familiar. L'any 2008, doncs, més de 100 investigadors, dividits en 16 grups de recerca, van iniciar la investigació⁵², que es va configurar com a un projecte molt ambiciós, que havia de servir com a eina per avançar en el canvi de mentalitat necessari per fer de la mediació una realitat a Catalunya. Es van voler abastar tots els àmbits possibles: l'empresarial, el laboral, el familiar, l'escolar, el comunitari, el de consum, el penal, etc., per tal de millorar i adquirir nous coneixements i perspectives en tots ells. El resultat és un llibre que dota d'estructura i ordre al sistema de mediació a Catalunya i aconsegueix fer-ne un anàlisi molt complet i detallat, com mai abans s'havia fet. És per això que crec marca un punt d'inflexió en l'àmbit de la mediació a Catalunya.

6.5. Pla Nacional d'Impuls de la Mediació

El següent gran pas que ha realitzat Catalunya per impulsar la mediació ha sigut més recent; des del gener de 2015 s'ha posat en marxa el Pla Nacional d'impuls de la mediació, el repte principal del qual es “doblar el nombre d'expedients de mediació finalitzats en dos anys”.⁵³ De fet, les estadístiques del departament de Justícia de la Generalitat posen de manifest que hi ha molt pocs expedients de mediació en comparació amb els assumptes que arriben als jutjats – un milió l'any – i que a més a més, pocs dels processos de mediació finalitzen. Les dades de què disposem, que analitzaré a continuació, són molt il·lustratives.

---

⁵²El llibre blanc va ser fruit de l'acord del Govern de la Generalitat de Catalunya de 22 de juliol de 2008, per a l'elaboració del Llibre blanc de la Mediació a Catalunya.

⁵³Tal com ha dit el Conseller de Justícia, Germa Gordó, en l'acte de presentació del Pla Nacional d'Impuls de la Mediació.

Dades generals	2010	2011	2012	2013	2014	Var% 2010/2014
Nombre d'expedients gestionats pel Centre de Mediació	3.821	4.867	4.725	4.685	4.918	28,7%
Directes	2.378	2.636	2.280	2.072	2.559	7,6%
Derivacions judicials	1.443	2.231	2.445	2.613	2.359	63,5%
Sol·licituds de mediació iniciades	3.031	3.487	3.139	3.097	3.572	17,8%
Directes	2.378	2.636	2.280	2.072	2.559	7,6%
Derivacions judicials	653	851	859	1.025	1.013	55,1%
Finalitzades	1.098	1.341	928	861	947	-13,8%
Directes	787	970	608	491	595	-24,4%
Derivacions judicials	311	371	320	370	352	13,2%
Finalitzades amb acord	628	822	510	438	474	-24,5%
Directes	509	691	382	293	350	-31,2%
Derivacions judicials	119	131	128	145	124	4,2%
Nombre de mediadors registrats actius	1.133	1.074	1.093	1.308	1.375	21,4%
Nombre de convenis de col·laboració vigents	74	69	65	74	67	-9,5%

Font: Departament de Justícia de la Generalitat.

La Taula es refereix a l'àmbit territorial català i descriu el període de 2010 a 2014.

En primer lloc, pel que fa al nombre total d'expedients gestionats pel Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya (d'ara endavant, CMDPC), cal destacar que en termes generals, l'evolució és positiva perquè el nombre d'expedients total augmenta (passa d'haver-n'hi 3.821 el 2010 a 4.918 el 2014). La taxa de variació del 28.7% permet concloure que la pràctica de la mediació progressa però que ho fa a un ritme lent. Es pot veure que el canvi més significatiu de nombre d'expedients es va donar entre els anys 2010 i 2011, molt probablement com a resultat de l'aplicació de la nova llei de mediació catalana que havia estat aprovada recentment.

D'aquests expedients, trobem els directes i els que provenen de derivacions judicials (mediació intrajudicial). S'observa una tendència a l'alça molt més contundent en les mediacions provinents dels jutjats: la taxa de variació d'aquestes és d'un 63,5% mentre que les directes només augmenten un 7,6%, així que tendeixen a igualar-se. Aquest fet posa de manifest que, encara que en relació amb la quantitat d'assumptes que arriben als jutjats cada dia, el nombre de derivacions és escàs, les autoritats judicials cada vegada són més propenses a utilitzar la mediació i hi confien més.

Tanmateix, la gran diferència entre les sol·licituds directes i les provinents de mediacions judicials no és tant el nombre total com el fet que s'acabin iniciant. L'any 2014, de tots els expedients gestionats pel CMPDC se n'inicien un 72,6%, xifra molt positiva. A més a més, des del 2010 fins el 2014, la taxa de variació de les iniciades ha augmentat un 17,8%.

D'aquestes sol·licituds, les directes s'inicien absolutament totes, i tots els anys (per exemple, l'any 2014 n'arriben 2.559 i en comencen 2.559), mentre que les intrajudicials no segueixen el mateix patró: en els quatre anys analitzats, les sol·licituds iniciades giren al voltant del 35% i el 42% del total de derivacions judicials, percentatges molt moderats encara que hagin augmentat des del 2010 fins l'any passat (la taxa de variació ha estat d'un 55%). Aquestes dades indiquen que el fet que les parts s'adrecin a la mediació per pròpia voluntat fa que hi hagi més possibilitats d'èxit. Aquest fet fa reflexionar sobre la conveniència o no de la mediació obligatòria, ja que quan el jutge simplement invita les parts a conèixer la mediació, aquestes generalment no s'interessen, imaginem quin resultat obtindríem si se'ls la imposa; hi hauria el risc de convertir-se en un pur tràmit la majoria de vegades.

Finalment, però no menys important, s'ha de valorar el nombre d'expedients que han finalitzat, i d'aquests, els que han finalitzat amb acord. De les sol·licituds iniciades, generalment, només se'n finalitzen el 31,65% (mitjana dels cinc anys). A més a més, l'evolució ha sigut lleugerament negativa, amb una taxa de variació del -13,8%. Aquesta dada fa reflexionar sobre el nivell de formació i experiència dels mediadors (encara que és clar que no tot depèn d'ells) i sobre si el procediment està organitzat de la manera més òptima. En relació als procediments que finalitzen amb acord, l'evolució ha sigut negativa des del 2010 fins ara (-24,5%). Tot i així, les dades són una mica més optimistes, però no podem dir que siguin positives, ja que del total d'expedients finalitzats, el 54% arriben a un acord.

De l'anàlisi de les dades, queda clar que resta molta feina per fer però que lentament, s'avança cap a una major implementació de la mediació en l'àmbit del dret privat. I precisament, el Pla nacional de la Mediació, conscient d'aquestes dades, s'ha proposat, com deia abans, doblar el nombre d'expedients de mediació en els propers dos anys. Juntament amb aquest objectiu principal, el Pla s'ha marcat noves fites i ha establert de quina manera les aconseguirà. Si totes elles es compleixen, hi haurà més possibilitats que la mediació acabi essent una realitat consolidada al nostre país. A continuació exposo les que em semblen més interessants:

En primer lloc, fomentar el canvi cultural necessari per poder construir un sistema de justícia que englobi totes les formes de resolució de conflictes. Per tal de fer això, s'elaboraran plans específics per a la difusió de la mediació entre la ciutadania i els professionals, a través de sessions informatives dirigides als professionals i campanyes enfocades als ciutadans.

També es volen fomentar les col·laboracions amb diferents col·lectius per tal d'ampliar la mediació en diferents àmbits. Per exemple, impulsar la recerca entre el Centre d'Estudis

Jurídics i Formació Especialitzada i les universitats, i fer més present la mediació en els plans d'estudis de les universitats. En la mateixa línia, es volen implementar mesures per incentivar més col·lectius a utilitzar la mediació, com a les organitzacions empresarials (en el seu cas, a través de la responsabilitat social corporativa, que cada cop pren més importància entre les empreses).

Un altre objectiu és millorar la qualitat de les mediacions, a través de la recerca, la innovació, i establint sistemes d'avaluació de qualitat relacionats amb els resultats dels procediments. També és rellevant la intenció d'elaborar un codi ètic i de bones pràctiques dels mediadors, i el fet de motivar la feina del Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya a través de reforçar les seves polítiques actives.

Finalment, el Pla recull la possibilitat d'impulsar una llei general de la mediació a Catalunya que reguli els aspectes bàsics i permeti el seu desenvolupament en tots els àmbits.⁵⁴ No crec que sigui una mala idea però opino que aquest ha de ser un objectiu a molt llarg termini, ja que no fa tant (sis anys) que es va aprovar una nova llei de mediació a Catalunya que necessita temps, i també accions concretes per part de l'administració pública (tant del departament de justícia, com d'altres departaments, per aconseguir que es fomenti des de tots els àmbits de l'administració) que contribueixin a la seva implementació, per tal de poder saber, després, quines mancances hauria d'intentar solventar la nova llei i quins objectius hauria de marcar-se.

Altres dades interessants són les relatives als convenis signats entre la Generalitat i col·legis professionals, ajuntaments, consells comarcals i entitats sense ànim de lucre. Durant l'any 2014, se'n van signar sis de nous, sumant així un total de 57 convenis que formen la xarxa d'informació i orientació a la mediació a Catalunya (aquestes institucions ajuden amb la tramitació de les sol·licituds de mediació i donen suport al CMDPC). El CMDPC, com a organisme central del sistema institucional de mediació familiar de Catalunya, d'altra banda, "té l'encàrrec d'elaborar un pla de mediació integral entre l'Administració i els subjectes privats".

---

⁵⁴Per saber més sobre el Pla Nacional d'impuls de la mediació a Catalunya, aquest es pot consultar al web http://justicia.gencat.cat/ca/ambits/mediacio/pla_nacional_impuls_mediacio/

7. Els diferents àmbits de la mediació a Catalunya

7.1 La mediació en l'àmbit del dret privat

La mediació en matèria civil, principalment familiar, és l'àmbit de la mediació que ha estat més desenvolupat legalment, el que compta amb més experiència a la pràctica, i per tant, el més implementat. Això és així en gran part gràcies a l'impuls que la Unió Europea ha volgut donar-li⁵⁵, a la voluntat del legislador català, i també a l'evolució, tant social com jurídica, que ha patit el règim jurídic aplicable a les crisis matrimonials i a la família en els últims anys a tot l'estat espanyol. No procedeix, en aquest treball, fer un repàs de l'evolució d'aquestes institucions, tot i que sí que és important destacar la Llei 15/2005, de 8 de juliol, per la qual es modifiquen el Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria de separació i divorci, que va permetre solucionar algunes deficiències que existien en els processos de separació i divorci que es regien per la Llei 30/1981, de 7 de juliol, que determinava el procediment a seguir en les causes de nul·litat, separació i divorci (possibilitava el divorci però com a últim remei, cosa que provocava que fos difícil accedir directament al divorci i al mateix temps, les tensions entre cònjuges s'agreujaven).

La llei del 2005, anomenada també "Llei del Divorci Exprés", va permetre l'accés al divorci de manera directa (sense ser necessària la separació prèvia, només que hagin passat tres mesos des de la celebració del matrimoni) i sense ser necessària una causa legal. En l'àmbit estatal, de fet, és en el context d'aquesta llei que la mediació familiar s'introdueix a la Llei d'Enjudiciament Civil: d'acord amb l'article 770.7, les parts poden sol·licitar la suspensió del procediment per començar un procés de mediació (de conformitat amb l'article 19.4 de la mateixa llei, que estableix que les parts podran sol·licitar-ne la suspensió sempre que no perjudiqui a l'interès general o a un tercer i que el termini de suspensió no superi els seixanta dies) i en base a l'article 777.2 poden aportar el document de l'acord aconseguit en el procediment de mediació familiar. Aquestes modificacions són un intent de disminuir els plets en matèria de divorci (després d'haver facilitat el seu accés) i de fer menys traumàtica l'experiència d'una separació o divorci sobretot per als fills, atenent el principi de protecció de l'interès superior del menor.

---

⁵⁵A través dels textos ja esmentats, com la Recomanació R(98)1 del Comitè de Ministres del Consell d'Europa, relativa a la mediació familiar o la Directiva 52/2008/CE.

Els avantatges de la mediació familiar són evidents; Raquel Luquin (2007) els defineix molt bé quan diu que la mediació familiar “proporciona en l'àmbit de les relacions familiars solucions, no imposades, sinó pactades entre els interessats en funció dels seus interessos i necessitats reals, més operatives i per conseqüent, duradores en el temps, més barates i, el que ens sembla fonamental, emocionalment menys traumàtiques per a tots els implicats en el conflicte i especialment els menors, que el clàssic procés judicial de família”⁵⁶. Les parts participen de la solució del conflicte, que és fruit del consens i no d'una decisió aliena i imposada, cosa que fa que assumeixin en major mesura l'acord aconseguit.

7.1.1. L'àmbit d'aplicació de la norma

La tipologia de conflictes que poden ser objecte de mediació a Catalunya es recullen a l'article 2 de la Llei 15/2009 de mediació en l'àmbit del dret privat (d'ara endavant, LMDP). De les matèries familiars, se'n fa una enumeració exhaustiva, que va des dels conflictes més habituals un cop s'ha trencat la convivència, fins als conflictes sorgits en el sí d'una empresa familiar (2.1 LMDP). L'apartat s) d'aquest article, però, estableix una clàusula de tancament⁵⁷ que permet que qualsevol qüestió en matèria familiar que no estigui expressament regulada per la llei, hi tingui cabuda. D'aquesta manera, crec que es respecta totalment el caràcter canviant i ampli d'aquestes qüestions tan estretament lligades als canvis socials inherents a la societat. Les matèries de dret privat, regulades al mateix article (2.2 LMDP) també disposen d'una clàusula escombra que engloba totes les qüestions d'aquest àmbit que es caracteritzen perquè hi ha hagut un trencament de la relació personal entre les parts, sempre que aquestes hagin de mantenir relacions en el futur.⁵⁸

Hi ha conflictes, però, que per les seves característiques, no es poden gestionar a través de la mediació. Parlo de les situacions on existeix un gran desequilibri de poder i d'equitat entre les parts. El cas paradigmàtic és el de la violència de gènere. L'ordenament jurídic prohibeix la mediació en aquests casos a través de l'article 44.5 de la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, que ha provocat la

---

⁵⁶Luquin, R. (2007) *Teoría y práctica de la mediación familiar intrajudicial y extrajudicial en España*, (1a ed. p.47). Navarra: Thomson - Civitas.

⁵⁷Article 2.1.s) LMPD: “qualsevol altre conflicte en l'àmbit del dret de la persona i de la família susceptible de ser planejat judicialment”.

⁵⁸Altres comunitats autònomes, com Galícia o Madrid, han optat per referir-se als conflictes familiars de manera general, sense especificar. També és legítim, però considero que la manera que ofereix més seguretat jurídica és la catalana, ja que deixa clar quin tipus de conflicte és susceptible de ser objecte d'un procés de mediació i al mateix temps té una clàusula general per donar cabuda a noves tipologies de conflicte possibles.

previsió de prohibició de la mediació a la LOPJ, al seu article 87 ter, en tots aquells supòsits, tant d'ordre civil com penal, que siguin competència dels Jutjats de Violència sobre la Dona. En aquest sentit, la LMDP de Catalunya, al seu article 6, preveu que “(...) en tot cas, s'ha d'interrompre o, si escau, paraitzar l'inici de la mediació familiar, si hi ha implicada una dona que ha patit o pateix qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella o en l'àmbit familiar objecte de la mediació”.

No obstant això, la doctrina està dividida entre els autors que rebutgen la mediació per a tots els supòsits de violència de gènere, com Martín Diz F. i Pelayo Lavín, M., i d'altres que consideren que es pot aplicar en l'àmbit del civil, com Gómez Colomer, J.L., i fins i tot del penal, com Ríos Martín, J.C.⁵⁹. Sense cap mena de dubte, comparteixo l'opinió dels que consideren que la mediació no ha d'utilitzar-se mai en aquests casos. Les víctimes de violència de gènere són persones que poden trobar-se en una situació que vicia totalment el seu enteniment i voluntat, ja que psicològicament estan destrossades pel menyspreu rebut i la por que senten, molts cops de manera sistemàtica. Aquest fet, d'enorme importància, comporta que la víctima no estigui en situació d'igualtat amb el seu agressor i, per tant, que no hi hagi l'equitat necessària que s'ha de donar en un procediment de mediació. Penso que per sí sol aquest argument ja justifica la no aplicació de la mediació en aquests casos. Tanmateix, Del Pozo, M. (2011) s'encarrega de desenvolupar altres arguments de pes, com el fet que el consentiment viciat implica la inexistència del principi de voluntarietat en la part que ha sofert la violència, ja que es pot trobar en una situació personal límit amb la conseqüent afectació de la capacitat de decisió que això comporta. També recalca que cal tenir en compte que prendre la decisió de denunciar per part de la dona és molt difícil i la introducció de la mediació pot afegir-hi dificultat ja que aquesta no dona el mateix sentiment de seguretat que li poden aportar l'ordre de protecció o altres instruments jurídics específics.

A més a més, la mediació es pot utilitzar per part del presumpte agressor com un instrument per “enganyar” la víctima, simular el seu penediment, aconseguir la reconciliació, i finalment, tornar a començar el cicle de violència. Aquest possible mal ús per part de la víctima és molt difícil de controlar.⁶⁰

7.1.2. Requisits del mediador

⁵⁹Classificació de les posicions dels autors realitzada per Del Pozo, M. (2011). ¿Es adecuada la prohibición de mediación del art. 44.5 de la Ley Orgánica 1/2004?. Dins F. Martín (coord.), *La mediación en materia de familia y derecho penal: Estudios y análisis*. (1ª ed., p 283 - 323). Santiago de Compostela: Andavira Editora.

⁶⁰*Ibid.*, p. 299 – 321.

Un altre aspecte clau que regula la LMDP (article 3), juntament amb el Reglament (article 17), és la qüestió sobre qui pot ser mediador. En termes generals, s'han de complir tres requisits: cal tenir un títol universitari oficial⁶¹, acreditar una formació i capacitació específiques en mediació a través de cursos homologats (oferts en centres universitaris, col·legis professionals o altres corporacions de dret públic), i estar col·legiat en el respectiu col·legi professional o a una associació professional acreditada de l'àmbit de la mediació. Un cop complerts aquests requisits, es pot sol·licitar la inscripció en el Registre de persones mediadores del Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya. D'acord amb les dades de la Generalitat de Catalunya exposades anteriorment, a l'any 2014 hi havia 1.375 mediadors actius registrats. Això vol dir que si a l'any 2014 el total de sol·licituds de mediació iniciades van ser 3.572, cada mediador pot portar només 2,6 processos de mediació l'any. Una xifra molt baixa per a poder adquirir pràctica i ja no cal dir-ho, guanyar-se la vida únicament amb aquesta professió. En aquest context, m'agradaria compartir la opinió de Mercè Caso, degana dels jutjats de Barcelona que vaig tenir l'oportunitat d'escoltar a la conferència de Cloenda del Dia Europeu de la Mediació, el 15 de gener de 2015, i amb la qual no podria estar més d'acord. Ella defensava que la designa de mediadors no s'ha de fer seguint un sistema totalment igualitari i aritmètic, sinó que per tal de poder crear un model de mediació de qualitat, s'han de cridar als més experts en primer lloc. Un cop la mediació sigui un sistema de resolució de conflictes consolidat, després sí que serà moment de repartir la feina de manera igualitària, però actualment, hem de confiar els pocs casos de mediació que s'inicien als professionals més acreditats.⁶²

7.1.3. El procediment de la mediació

El procediment de mediació es pot iniciar abans d'un procediment judicial, durant aquest o una vegada finalitzat⁶³, i poden instar-lo i intervenir-hi les persones que tinguin capacitat i un

---

⁶¹En el cas de Catalunya, no es requereix un títol universitari concret, com a d'altres comunitats autònomes, com València, Canàries, les Illes Balears o Astúries, que exigeixen que el títol sigui en dret, psicologia, psicopedagogia, sociologia, pedagogia, treball social o educació social. Entenc que el fet de limitar les titulacions per a poder accedir-hi seguint aquest criteri és una bona manera de tenir més garanties que les persones registrades són bons professionals, però no ho considero necessari.

⁶²D'acord amb l'article 11 de LMDP, si les parts no designen de comú acord la persona mediatadora registrada, és el CMDPC qui l'escull.

⁶³Article 12 LMDP.

interès legítim per a disposar de l'objecte de la mediació.⁶⁴ D'acord amb aquesta regulació tan àmplia de l'article 4, la llei regula tres formes d'inici de la mediació: les parts de comú acord per iniciativa pròpia, les parts de comú acord a instància de l'autoritat judicial i per iniciativa d'una de les parts, si l'altra o les altres ho han acceptat.⁶⁵

Així doncs, es pot veure que la llei considera primordial el consentiment de totes les parts, i el jutge no té capacitat per obligar-les; sinó que cal recordar que simplement "pot convidar a les parts a que assisteixin a una sessió informativa", d'acord amb l'article 415 de la Llei d'Enjudiciament Civil i amb l'article 233 – 6 del Codi Civil de Catalunya, que estableix igualment aquesta possibilitat quan el jutge ho consideri convenient.

Entenc que la mediació en l'àmbit civil i familiar, tal com expressa Marta Pelayo (2011) a la seva tesi, no ha de ser mai iniciada per imperatiu legal o per mandat judicial⁶⁶, sinó que han de ser les parts les que hi accedeixin voluntàriament. Ara bé, sabem que un gran problema de la mediació és el seu desconeixement per part de la societat, no tan sols de les seves virtuts, sinó també de la seva existència. Per això, essent contrària a la imposició de la mediació per obligació legal, sóc partidària de fer obligatòria la reunió inicial - l'anomenada sessió informativa -, ja que és l'instrument que permetrà fer conèixer a les parts "el valor, avantatges, principis i característiques de la mediació", tal com indica l'article 11 de la LMDP. Si no fem coneixedors als ciutadans del què és la mediació, és lògic que no es plantegin la seva utilització.

Aquest aspecte però, és de naturalesa processal, i d'acord amb l'article 149.1.6 de la Constitució Espanyola, és una competència exclusiva estatal i les C.C.A.A no poden legislar sobre aquests efectes processals, com també passa amb el fet de donar caràcter executiu a l'acord.⁶⁷ Així doncs, la solució seria que l'Estat introduís el caràcter preceptiu d'aquesta sessió. Cal remarcar, per evitar possibles crítiques dels no partidaris d'aquesta mesura, que en cap moment s'estaria menystenint el dret del ciutadà a accedir a la jurisdicció ordinària, simplement, se l'informaria que està al seu abast un altre mètode de resolució de conflictes previst per l'ordenament.

---

⁶⁴*Ibid*, Article 4.

⁶⁵*Ibid*, Article 12.

⁶⁶Pelayo, M. (2011) *La Mediación como vía complementaria de resolución de conflictos*. Universidad de Salamanca, Salamanca.

⁶⁷Id. (2011) *La Mediación Familiar en las Comunidades Autónomas*. Dins F. Martín (coord.), *La mediación en materia de familia y derecho penal: Estudios y análisis*. (1ª ed., p 141). Santiago de Compostela: Andavira Editora.

En qualsevol cas, la mediació finalitzarà, ja sigui amb acord o sense. Si s'arriba a acords, el contingut d'aquests s'haurà de fer constar en acta, i si no s'hi arriba, l'acta només haurà de fer constar aquest fet⁶⁸. El que diferencia la llei catalana d'altres lleis autonòmiques, tal com ha analitzat Cátia Marques (2011) a la seva tesi doctoral, és que el mediador no ha d'indicar les raons per les quals no s'ha pogut arribar a un pacte, fet que és positiu ja que per una banda, no el situa en una posició compromesa respecte el deure de confidencialitat, i de l'altra, no condiciona les parts⁶⁹. Totes les lleis autonòmiques donen valor contractual a l'acord final i la catalana, per tal que tingui valor processal, preveu que pugui ser incorporat al procés judicial pendent d'iniciar o ja començat, amb l'objectiu que l'autoritat judicial el ratifiqui i l'aprovi.⁷⁰

Finalment, em voldria referir a la retribució de la mediació. A Catalunya els serveis de mediació s'han d'abonar per les dues parts de forma proporcional, excepte quan les parts tenen reconegut el dret a l'assistència jurídica gratuïta. Si només el té una, l'altra part paga la meitat de les tarifes fixades.⁷¹ La llei catalana, en aquest aspecte és un cas híbrid dins les diverses lleis autonòmiques, ja que si bé en un principi sembla que només hi tindrien dret les persones que es dirigeixen al Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya (com a moltes altres comunitats, on es condiciona el dret al fet que s'accedeixi a la mediació a través de l'organisme corresponent) posteriorment sembla ampliar-ho als col·legis professionals, ajuntaments i entitats públiques que organitzin mediacions.⁷² El mateix article preveu que es puguin iniciar programes de mediació gratuïta pels usuaris, mesura que em sembla molt adequada per a la seva difusió.

7.2 La mediació en l'àmbit del dret penal: justícia juvenil i d'adults

7.2.1 Inicis de la mediació penal

La Decisió Marc de 15 de març de 2001 de la Unió Europea estableix que els Estats membres han de procurar impulsar la mediació penal en els processos que considerin adequats⁷³. A

⁶⁸Article 18 LMDP.

⁶⁹Marques, C. (2011). *La Mediación: un nuevo instrumento de la administración de la justicia para la solución de conflictos*. Universidad de Salamanca, Salamanca.

⁷⁰Article 19.3 LMPD.

⁷¹*Ibid*, Article 27.

⁷²Duplá, M.T. (coord.), Bardají, G., Enzler, S., Lázaro, I., Serrano, A. (2012). *El régimen jurídico de la mediación familiar en España: Análisis de la normativa autonómica* (1a ed., p. 439). Santiago de Compostela: Andavira Editora.

⁷³Art. 10 de la Decisió marc 2001/220/JAI, del Consell de 15 de març de 2001 sobre l'estatut de la víctima en el procés penal, la qual va ser substituïda, més endavant, per la Directiva 2012/29/UE del Parlament europeu i del

l'Estat espanyol, aquesta Decisió s'incompleix ja que la mediació penal tan sols ha estat objecte de regulació en l'àmbit de la justícia juvenil a través de la Llei 5/2000, de responsabilitat penal del menor. El precedent d'aquesta regulació es troba a la Llei 4/92, de 5 de juny, reguladora de les competències i el procediment dels jutjats de menors, que ja es va referir a la reparació a la víctima com a mesura de "desjudicialització". En el seu moment, aquesta llei s'havia inspirat en la iniciativa catalana del Projecte de conciliació-reparació a la víctima de l'any 1990, que va propiciar la introducció d'aquesta nova manera de resoldre els conflictes entre víctima i infractor a Catalunya i a la resta de l'estat.⁷⁴

Aquest projecte va sorgir després del traspàs de competències a la Generalitat de Catalunya en matèria de protecció i tutela de menors l'any 1981, dècada en la qual Catalunya, a través del Centre d'Estudis Jurídics i Formació especialitzada del Departament de Justícia, rebia informació d'experiències d'altres països relacionada amb la mediació en la justícia juvenil. L'origen dels programes de mediació penal s'ha de situar als Estats Units i a Canadà (entre els anys seixanta i setanta), en el marc dels programes VORP ("*Victim Offender Reconciliation Project*") que van permetre posar en pràctica els primers mètodes de reconciliació entre la víctima i el delinqüent basats en la justícia restaurativa. A partir d'aquí, va desenvolupar-se un ampli ventall de pràctiques de justícia restaurativa segons la manera com cada país l'aplicava (conferències en grup, sentències circulars...). El model seguit a Europa, i també a Catalunya i a Espanya, ha estat el model de mediació víctima/delinqüent.

7.2.2 La justícia restaurativa

La justícia restaurativa es refereix a una nova manera d'entendre el delicte i la resposta de la societat envers aquest sorgit als anys setanta. Amb aquesta nova forma d'entendre la justícia es pretén passar d'un sistema principalment correctiu i adversarial a un en què la pedagogia dirigida a l'infractor i la restauració dels danys a la víctima en siguin les característiques essencials. La solució al delicte es basa en un model de justícia negociada entre les parts implicades que busquen col·lectivament una manera de reparar els danys resultat del delicte. Elements com el diàleg, la participació de les parts, i l'acceptació (i posterior compliment)

Consell de 25 d'octubre de 2012 per la que s'estableixen normes mínimes sobre els drets, el recolzament, i la protecció de les víctimes del delicte.

⁷⁴Martín, J., Dapena, J., Cano, F. (2009). La transformació del camp del control de la criminalitat i la justícia penal. Dins Casanovas, P., Díaz, L., Magre, J. (eds.), *Materials del Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya*. (1^a ed., p. 93). Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

dels acords restauradors són de gran importància si es vol aconseguir l'èxit del procediment i evitar la jurisdicció penal.

L'impacte beneficiós de la mediació penal repercuteix tant a la víctima com a l'infractor. La primera passa a ocupar "una posició de major consideració en els procediments penals i a ser objecte d'una major atenció per part de la justícia institucional i de l'Administració pública en general"⁷⁵. Sovint la víctima es sent abandonada per part del sistema judicial ja que a part de ser la víctima d'un concret fet delictiu, en la majoria d'ocasions també ha de carregar amb danys morals i psicològics. Prendre part en la mediació pot ajudar a solucionar aquests problemes en tant que es pot expressar i pot tenir un rol actiu en el procediment (sentir-se escoltada i acompanyada). Pel que fa a l'infractor, aquest té l'oportunitat d'acostar-se al problema concret i el seu significat i entendre millor les conseqüències del seu acte. Així doncs, a través d'aquest procediment s'ha de responsabilitzar dels seus actes i aconseguir ésser conscient, des del diàleg i la reflexió, dels efectes negatius que ha provocat amb la seva actuació. En vista d'això, participarà de l'acord per definir la solució que ha de compensar l'ofès pel perjudici causat. Aquesta reparació pot ser material (abonant una suma de diners com a indemnització), prestacional (realitzant una activitat en benefici de la persona ofesa o inclús de tercers) o simbòlica (petició de disculpa a la víctima i reconeixement de la responsabilitat).

El sotmetiment del presumpte infractor a aquesta via és totalment voluntari. Sempre és informat que l'objectiu del programa és que reperi el dany comès a la víctima, i que com a conseqüència d'això la pena se li pot reduir o no imposar-se-li. Per a voler i poder reparar el dany, està clar que és importantíssim un cert reconeixement dels fets. Per això, un aspecte molt controvertit de la mediació penal és el relatiu a la presumpció d'innocència quan el programa es realitza amb anterioritat a la sentència. Per a preservar aquesta presumpció cal respectar una sèrie de principis i garanties durant el procediment, com per exemple, que la informació que surti a la llum durant el procés ha de tenir caràcter confidencial i no es pot utilitzar com a material probatori en un eventual procés penal, que el mediador no pugui ser testimoni de cares al judici, i que no es pugui donar a conèixer al jutge el contingut de les sessions de mediació. Tampoc s'hauria d'exigir a l'infractor que reconegués els fets en l'acta d'acord.

7.2.3 La Llei Orgànica 5/2000 i el procediment de mediació

---

⁷⁵*Ibid*, p. 95.

La llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (d'ara endavant LORPM), posteriorment modificada per la llei 8/2006, de 4 de desembre, considera que en el dret penal de menors, ha de prevaler l'interès superior del menor però sense oblidar els drets propis de la víctima del fet delictiu. La franja d'edat normal de la llei és dels 14 als 17 anys. S'hi regula la mediació en tres disposicions: l'article 19, el 27.3 i el 51.3. Al Reial decret 1774/2004, de 30 de juliol, que n'aprova el Reglament, es desenvolupa la forma com s'han de dur a terme aquest procediment (articles 5 i 15).

El procediment a seguir en el cas que es cregui convenient iniciar la mediació és el següent: un cop la denúncia arriba a mans de la fiscalia de menors, aquesta ha de decidir si admet a tràmit la denúncia (en funció de si els fets són o no constitutius de falta o delictes) i si l'admet, incoa un expedient i n'informa el jutjat de menors, el qual obrirà l'expedient penal i la peça separada de responsabilitat civil. Dins el procediment penal es podrà donar tràmit a l'expedient de dues maneres mútuament no excloents: la via judicial habitual i el procés de mediació. En el cas que s'opti per intentar la mediació, la llei requereix dues condicions per tal que la fiscalia pugui autoritzar-lo (article 19 LORPM): ha d'atendre a la gravetat i les circumstàncies del fet, sent possible, només, quan el fet imputat sigui un delictes menys greu o una falta, i ha d'existir la conciliació entre el menor i la víctima, el compromís per part del menor de reparar el perjudici causat pel delictes o bé el compromís a participar de l'activitat educativa proposada per l'equip tècnic. Un professional d'aquest equip, a través del rol de mediador, conduirà el procediment per a què les parts consensuin una solució. El procediment pot ser directe, si les parts coincideixen físicament al mateix moment, o indirecte, quan aquestes no es troben físicament però poden arribar a pactes a través del mediador.

D'acord amb l'article 27, serà l'equip tècnic, en base a la valoració del mediador, qui haurà d'informar a la Fiscalia de l'evolució del procediment i de la seva viabilitat, tant si és positiva com negativa. Si no és viable (fet que s'haurà de plasmar en un informe on també s'ha d'indicar la situació social, personal i familiar del menor) se seguirà el procediment judicial.⁷⁶

7.2.4 La mediació penal d'adults

⁷⁶Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya (2010). *Valoració de la mediació penal juvenil per part de les víctimes i infractors* (1ª ed., p. 15 - 16). Barcelona. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

La mediació penal en l'àmbit de la justícia d'adults no ha estat ni de bon tros tan desenvolupada ni ocupa un espai tan important en el sistema de justícia com en l'àmbit penal juvenil. Encara que en la introducció del Llibre Blanc de la mediació a Catalunya impulsat per la Generalitat, la consellera de Justícia en aquell moment, Montserrat Tura, afirmi que la mediació penal està plenament consolidada a Catalunya, aquesta no és la opinió que en tenen els professionals de l'àmbit, i en el llibre de Materials jurídics del Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya, és objecte de reivindicació per part dels experts el fet que en l'àmbit penal d'adults encara no s'hagi establert un marc necessari que permeti legitimar aquest tipus de resolució extrajudicial de conflictes. A més a més, tot i que no he pogut trobar dades recents, la quantitat de mediacions juvenils i d'adults és molt diferent: segons les dades exposades a Materials del Llibre blanc de la Mediació l'any 2007 un total de 2.183 menors van finalitzar processos de mediació. En canvi el mateix any, de 941.435 assumptes que van entrar a la jurisdicció penal ordinària només van finalitzar 605 programes de mediació (d'un total de 807 sol·licituds)⁷⁷.

Fins a dia d'avui la mediació penal en l'àmbit d'adults s'ha desenvolupat sobre una base legal que molt sovint ha estat qualificada *d'alegalitat*⁷⁸: s'ha partit de la base que la mediació no està prohibida per cap norma legal⁷⁹ i que per tant, si l'Administració amb competència en matèria de justícia (i s'entén també entitats privades) vol realitzar programes on es presti un servei de mediació entre els imputats i les víctimes, pot fer-ho. Per a determinar els efectes d'aquest procés de mediació dins del procés penal s'ha d'atendre a la regulació estatal (al Codi Penal i la Llei d'Enjudiciament Criminal).

Així doncs, el procés de mediació, en la mesura que hagi reparat el dany, s'entén com atenuant de la responsabilitat criminal, concretament, s'inclou dins l'atenuant de reparació següent: "la de haber procedido el culpable a reparar el daño ocasionado a la víctima, o disminuir sus efectos, en cualquier momento del procedimiento y con anterioridad a la celebración del acto del juicio oral"⁸⁰. D'acord amb aquesta consideració del procés de mediació, no hi ha marge per a què aquesta pugui provocar la finalització anticipada del procés, fet que pot ser altament desmotivador per a totes les persones que potencialment

---

⁷⁷Dades extretes de Martín, J., Dapena, J., Cano, F., (2009). *Op. Cit.* 99

⁷⁸Tamarit, J., (2011). La mediació en l'àmbit penal i la justícia reparadora. Dins Lauroba, E., Barral, I., Viola, I. (dir.), *Materials jurídics del Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya*. (1^a ed., p. 372). Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

⁷⁹Excepte en els casos de violència de gènere.

⁸⁰Article 21.4 de la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal.

podrien sotmetre's-hi, ja que podrien no considerar beneficiós el procediment de mediació perquè la condemna, encara que es pugui veure reduïda, seguiria vigent.

Per altra part, la mediació pot influir en la decisió del jutge sobre la suspensió i la substitució de les penes privatives de llibertat, ja que l'article 88 del Codi Penal estableix que aquest ha de tenir en compte la conducta del reu i especialment, l'esforç per reparar el dany causat. El mateix ha de tenir en compte el Jutge de vigilància penitenciària a l'hora de decidir sobre la llibertat condicional del reu (art. 91.2).

Aquests possibles efectes del procés de mediació són totalment insuficients per a dotar d'una base legal la mediació penal d'adults, i segurament per això, sense voler generalitzar, molts professionals del dret, jutges i fiscals poden ser refractaris a la seva pràctica, ja que no es senten "legitimats" per l'ordenament jurídic.

Josep Tamarit Sumalla (2011) considera que la mesura (necessària i urgent) per a donar solució a aquesta situació "d'alegalitat" és una regulació legislativa de la mediació⁸¹. L'Estat és qui té atribuïda la competència legislativa en matèria penal de manera exclusiva i, per tant, el paper de la Generalitat de Catalunya és molt limitat. Tanmateix, aquesta podria legislar sobre els aspectes extrajudicials de la mediació – no entrant en els efectes dins el procés penal, que estan fora de la seva competència -, com les regles i principis a seguir en la realització de programes de mediació, cosa que podria generar confiança als professionals del dret envers la mediació.

Així les coses, l'Estat s'hauria de centrar en regular els aspectes processals (modificant la llei processal), particularment, els efectes del procés de mediació dins el procediment penal, establint la possibilitat que amb el compliment de certs requisits o condicions es pogués donar sobreseïment al cas. D'altra banda, pel que fa a la reforma en matèria substantiva, es podria reformar el Codi Penal i donar més rellevància al procediment de mediació, almenys, considerant-lo més enllà d'una simple circumstància atenuant de reparació.

---

⁸¹ Vid nota 78

8 Conclusions

Mediation is not a fad, but a dispute resolution system that has come to stay and progressively being installed in our society. Its evolution has been possible not only for the work of professionals motivated by their use and virtues (see repair programs between the offender and the victim emerged at 80s in Catalonia without any legal basis), but also for the interest that European Union has always shown towards mediation. Its role has been vital to its implementation in Spain and Catalonia.

The Spanish government took a long time to legislate the matter of mediation, despite the claims of many experts in this regard. Most of the autonomous communities anticipated the regulation in this field so, nowadays, even if we have a state law, there is a diversification of regulation in this issue, although it must be said that the basic principles of mediation are the same everywhere. The next big step in regulating the issue of mediation by the Spanish legislator could be to provide a legal basis to adult criminal mediation that could allow its application with total security.

Until today, Catalan legislator has played an active role in promoting mediation. It was the first autonomous community to have a law on mediation in all the state, which served as a precedent for other regions. Its clear commitment to mediation is reflected in the fact that in 2009 it decided to repeal and extend the earlier law, going from the familiar area to the private law in general. Besides, in 2010, the “White Book of Mediation” was drawn, a very exhaustive study prepared by professionals and experts in the field that is very helpful to know the current situation of the mediation in Catalonia. The most recent action, this year 2015, has been the development of a National Plan to boost mediation, which has the goal to double the number of cases completed in mediation procedures. From my view, it is a good way to promote mediation, but we will have to wait to see what is the result and if they really apply the necessary resources, both human and financial, to realize this plan.

I think we should ensure that there is a consolidated institutional public system of mediation, depending of the Justice Department, in the case of Catalonia, and of the Ministry of Justice, in the case of Spain, in the same way that the traditional justice system is configured. This obviously does not mean, of course, that a public service of mediation is incompatible with the existence of private entities that offer the same services. In fact, there are a few already,

and it is very positive to have them, because it means that mediation is being used, but can not leave the development of this method of conflict resolution only to private entities.

Access to mediation must be always voluntary and open in all areas. Mediation should act as a complementary method to the judicial system; it is not (and it should not be) a system that excludes the ordinary jurisdiction; it cannot hinder or prohibit access to the courts because it would breach the constitutional right to an effective legal protection of article 24 of the Spanish Constitution. Mediation has to be understood as a complementary method to the judicial system that can respond more appropriate than the traditional courts in certain cases (especially in those where the interpretation of the law is secondary and the controversy between the parties has to be resolved in an economic, fast, and flexible way) but it has not to be seen as a mandatory system.

However, I believe that sometimes, moreover in private law, mediation is not reached due to a lack of knowledge by the parties, and not for a lack of will. That is why, not sharing the position of some authors who think that mediation should be compulsory, I defend the idea that the part that should be mandatory is the initial information session on family processes. Nowadays, the judge may invite the parties to attend to this session only when he considers it is needed, but it is not obliged, neither for the parts to attend it nor for the judge to bring them to that session. If the Spanish legislator, who is who has the competence to change the procedural framework, makes it binding for the judges to send the parties to this session and makes that its realization is a prerequisite to continue with the procedure, we could achieve that more people begin a mediation process in an easily and inexpensive way.

The completely voluntary nature of the access and continuation of the mediation procedures is positive as the parties feel fully responsible of the solution and their proactivity is encouraged. It cannot be ignored, however, that this implies that the success of the procedure depends entirely on the willingness of the parties to reach an agreement, because, as it has been said, the mediator can propose his own solutions. In order to achieve that more procedures finish with an understanding, it seems to me that it would be a good idea to copy the hybrid mediation model adopted in Italy that combines the evaluative and the facilitative types: the mediator is empowered to propose an agreement if the parties are no able to do so by their own or if they ask him to do it.

The consolidation of mediation in Catalonia needs a cultural change that understands that conflicts can be solved "horizontally" by dialogue and mutual consensus basis. To achieve

this, although it is also the responsibility of each individual, I believe that the Catalan government has been to be more involved in the development of mediation, giving it more strength as a public policy. In this sense, the accomplishment of public awareness campaigns and dissemination of mediation are very important, measure already envisaged by the National Plan to boost mediation. I find especially interesting the fact that that differs between campaigns aimed at common citizens and the ones aimed at Law professionals. The latter, sometimes see mediation with some suspicion, but if they believe in it, they can contribute a lot to its consolidation (for instance, recommending it to their clients, if they are lawyers).

Also, during a certain period of time, or even forever, there may be free mediation services (afford by the Public Administration) with the objective to motivate the use of this method for the parties that are in the middle of a judicial procedure. Another step to counter the ignorance of the society towards mediation could be the possibility to supply citizens with a free service (through a phone line carried by specialized professionals) that advises them (in a non-binding way) about how mediation works, its possibilities, guarantees, virtues, etc.

Crec que encara queda un llarg camí per recórrer en l'àmbit de la mediació, no crec que d'aquí deu anys puguem analitzar un altre cop l'estat de la mediació i pensar que ja hem arribat al final, perquè ha quedat demostrat que és un procés lent i progressiu, però també sóc optimista perquè crec que durant tots aquests anys s'ha avançat molt i hi ha hagut moltes persones, tan professionals com acadèmics, que han contribuït al seu desenvolupament teòric i pràctic. Tenim llei estatal, autonòmica, els seus respectius reglaments, i per tant, no hi ha res que faci pensar que en el futur l'interès del legislador decreixerà. Queda demostrat que la mediació, tot i no ser la panacea a tots els mals de la justícia, si que pot contribuir d'una manera molt significativa a millorar-la i a fer de la nostra societat una societat més madura i cohesionada.

Finally, my own view is that there is still a long way to go in the mediation field, I do not think that in ten years, when we analyse the situation of mediation, we will feel that we have reached the end, because it has proven that is a slow and progressive process, but at the same time, I am also optimistic because in my opinion, all these recent years there has been many people, as professionals and academics, who have contributed to its theoretical and practical development. We have a state law, autonomic law, and their respective regulation and therefore, there is nothing that suggests that in the future the interest of legislators will decrease. It is demonstrated that mediation, despite not being the panacea for all the

deficiencies of traditional justice, can contribute in a very significant way to improve it and at the end, make our society more mature and cohesive.

9 Bibliografia

Casanovas P., Díaz, L., Magre, J., Poblet, M. (eds.), (2009). *Materials del Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya* (1a ed.). Barcelona: Centre d'estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya (2010). *Valoració de la mediació penal juvenil per part de les víctimes i infractors*. Barcelona. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Duplá, M.T. (coord.), Bardají, L., Enzler, S., Lázaro, I., Serrano, A. (2012). *El régimen jurídico de la mediación familiar en España: Análisis de la normativa autonómica* (1a ed.). Santiago de Compostela: Andavira Editora.

García, L., Vázquez, E. (2013) La mediación civil en España: luces y sombras de un marco normativo. *Revista Política y Sociedad*, 50 (1).

Hualde, T. (dir.), Mestrot, M. (coord.), Correa, P. (2013). *La mediación en asuntos civiles y mercantiles. La transposición de la Directiva 2008/52/CE en Francia y en España* (1ª ed.), Madrid: La Ley.

Lauroba, E., Barral, I., Viola, I. (dirs.), Tarabal, J., Esteve, G. (coords.), (2011). *Materials jurídics del Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya*. (1a ed.). Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Luquin, R., (2009). *Teoría y práctica de la mediación familiar intrajudicial y extrajudicial en España*, (1ª ed.). Navarra: Thomson - Civitas.

Marques, C. (2011) *La Mediación: un nuevo instrumento de la administración de la justicia para la solución de conflictos*. Universidad de Salamanca, Salamanca.

Martín, F. (2010). *La mediación: sistema complementario de Administración de Justicia*, (1ª ed.). Madrid: Consejo General del Poder Judicial, Centro de Documentación Judicial.

Martín, F. (coord.), Freire, R., Matellanes, N., Ferreiro, X., et al. (2011). *La mediación en materia de familia y derecho penal: Estudios y análisis*. (1ª ed.). Santiago de Compostela: Andavira Editora.

Pelayo, M. (2011) *La Mediación como vía complementaria de resolución de conflictos*. Universidad de Salamanca, Salamanca.

Redorta, J. (2007). *Entender el conflicto: La forma como herramienta* (1a ed.). Barcelona: Paidós.

Redorta, J. (2009) *La gestión de conflictos: un campo emergente*. Actas del XI Congreso Nacional de Psicología Social, Tarragona 2009. Publicación electrónica.

Rodríguez, A. (2007). Reflexiones acerca de la Directiva 2008/52/CE sobre ciertos aspectos de la mediación en asuntos Civiles y mercantiles. *Revista del Poder Judicial*, 88.

Trigo E., Moya A.J. (2012). La Mediación civil y mercantil en España y en el derecho comparado: a propósito del Real Decreto-Ley 5/2012. *Actualidad Jurídica Uría Menéndez*, 32.

Villagrasa C. (coord.), Dapena J., Farré S., Fernández M., et. al. (2004). *La mediación: l'alternativa multidisciplinària a la resolució dels conflictes* (1a ed.). Barcelona: Pòrtic.

Legislació

Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal. Butlletí Oficial de l'Estat, de 25 de novembre de 1995, núm. 281.

Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil. Butlletí Oficial de l'Estat, de 8 de gener de 2000, núm. 7.

Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors. Butlletí Oficial de l'Estat, de 13 de gener del 2000, núm. 11.

Llei 15/2005, de 8 de juliol, per la qual es modifiquen el Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria de separació i divorci. Butlletí Oficial de l'Estat, 9 de juliol de 2005, núm. 163, p. 24458 a 24461.

Directiva 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2008, sobre certs aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils. Diari Oficial de la Unió Europea L136, de 21 de maig de 2008.

Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat de Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, de 30 de juliol de 2009, núm. 5432, p. 60432.

Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils. Butlletí Oficial de l'Estat, de 7 de juliol de 2012, núm. 162, p. 49224 a 49249.

